

והלא דברים קל וחומר: ומה הוצאת המת והכנסת כלה שהם דברים שדרכן לעשותן בפרהסיא — אמורה תורה הצנע בהם לכת.

דברים שדרכן לעשותן בצנעא, כמו מתן צדקה, שיש להסתיר את הנתינה לעני כדי שלא יבוש בה, וכמו כן דברי תורה — על אחת כמה וכמה שיש לנהוג בהם בצניעות.

אמר רבי אלעזר: גדול העושה צדקה יותר מהמקריב כל הקרבנות.

שנאמר [משלי כא] "עשה צדקה ומשפט — נבחר לה' מזבח".

ואמר רבי אלעזר: גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה.

שנאמר [הושע י] "זרעו לכם לצדקה, וקצרו לפי חסד".

והרי קציר עדיף משעת הזריעה: כי אם אדם זורע — ספק אוכל ספק אינו אוכל.

אבל כאשר אדם קוצר — ודאי אוכל.

ואמר רבי אלעזר: אין צדקה משתלמת לפי סכום הנתינה, אלא לפי מעשה החסד שבה, כגון הטירחה, ונתינת שימת הלב לדאוג לעני שלא יאבד את ממונו.

שנאמר "זרעו לכם לצדקה, וקצרו לפי חסד". וכאמור, שקציר עדיף על זריעה.

תנו רבנן: בשלשה דברים גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה,

צדקה — בממונו, גמילות חסדים — בין בגופו בין בממונו.

דרש רבא: מאי דכתיב [שיר השירים ז] "מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב".

"מה יפו פעמותיהן של ישראל בנעלים" — בשעה שעולין לרגל.

בת נדיב — בתו אומתו של אברהם אבינו, שנקרא נדיב, היות ונדב לכו להכיר את בוראו [רש"י].

שנאמר [תהלים מז] "נדיבי עמים נאספו, עם אלהי אברהם".

וכי הוא רק אלהי אברהם, ולא אלהי יצחק ויעקב:

אלא הוא נקרא אלהי אברהם משום שהיה תחילה לגרים. שהיה הראשון שנדבו לכו להתגיר.

תנא דבי רב ענן: מאי דכתיב [שיר השירים ז] "המוקי ירכיך".

למה נמשלו דברי תורה כירך —

לומר לך: מה ירך בפתר — אף דברי תורה נלמדים בפתר, במקום צנוע, בלי גאווה. ולא במקום גבוה או בשוק.

והיינו דאמר רבי אלעזר: מאי דכתיב [מיכה ו] "הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך — כי אם עשות משפט, ואהבת חסד, והצנע לכת עם אלהיך".

עשות משפט — זה הדין.

ואהבת חסד — זו גמילות חסדים.

והצנע לכת עם אלהיך — זו הוצאת המת והכנסת כלה לחופה. [עיי' בשני הפירושים של רש"י]